

FORGÁCS ANTAL: HŰVÖS MAGÁNY (Versek. Budapest, 1936)

Valaha, nem is oly' rég, irodalmunkban a költő látható volt, még a legszubjektivebb is kifelé tört, ha mást nem, az én falait repesztette, sőt a legjobbak igen sokszor meghaladták az ént s a feudális Magyarországgal falait döngették. Ez azonban csak rövid ideig tartott, mert a lobogó, minden hagyományos kötést letépni kész szakaszra a kötöttségek újabb súlyos ideje szakadt s a költők jórésze ismét visszahúzódott az énbé, a költő megint láthatatlan lett s megint az én tépdésése, a magány, a rezignálás az aktuális. S bár a legjobbakon érzik, hogy ez a magány kényszerű, mint a börtöné, mégis ez határozza meg őket. Strófaikat, sorikat, képeiket, szavaikat az énbesés szemlélődésre utalt türelme s a keserű ráérés szabja ki. A vers, mint formamű, újjászületik, a dallam ismét jogába lép, a furás-faragás megint erény. Üdvözlésre méltó események! Az áruk azonban fáj. Viszont mentségük, hogy így is maiak. Az idő maszkját nem tépdésik szét az arcukon. Mai marad az elvonulásra kárhöz-tatottságuk, mai az érzékenyséjük: s ez az érzékenység a veszített csaták utáni számvetés életérzéséé. Forgács Antal majd minden verse ebből a létérzésből születik. „Már jól tudom, hogy minden elveszett” — mondja s puhává fájtszavaival, keserűen és reménytelenül, egyre mérlegel. S a mérleg: — „Minden fanyar”, — „Nincsen segítség”... „Sötét a lét és rossz ez a világ”. A magányából való kivonulástól egyenesen visszadöbben, mert tudja: „Mily' sors vár arra, aki szólni mer s a kérdésre nem kérdéssel felel, hanem bátran kiáll.” Nagyon tiszta felismeréseken alap-szik ez a líra. A kort ismerte föl s védekezik. Megbúvik, szimbólumokban beszél. „Ők győztek!” — kiáltja, de csak halkán, mert — „Egy moz-dulat s elárulod magad”...! S ez méri ki lirizmusát, melyből lehetetlen ki nem hallani a vad kor barbarizmusa elől bujkáló szavát. Lirizmusának e távlatában pár verse egyenesen megnő, de ez a növés néma, mint az árnyaké. Szívesen iktatjuk ide „Csata után” című versét. CG, G.)

CSATA UTÁN

Elvillant minden tiszta indulat,
ha szólasz is jól tudod célja nincs,
úgy villan csak föl rejtett éteted
miként tolvaj keze között a kincs.

Sötét a lét és rossz ez a világ,
a sűrű bánat lassan betakar,
nyugodtan várod szörnyű sorsodat,
a hangos társak zaja nem zavar.

Földön pihent el lágy tekinteted,
alázatos vagy, mint az állatok,
sokat küzdöttél ó de vége van,
amit ígértél be nem válthatod.

Magadban állsz, merengve szótlanul,
mint hős, aki csatából tért haza,
s ha faggatják lotyogó asszonyok
utjukból tér, nincs hozzájuk szava.

Eldobja minden piszkos fegyverét,
az arca fénylik, lankadtan liheg,
csak ő tudja, hogy mennyit szenvedett,
de erről még nem szólhat senkinek.